ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN MISCHO

της 23ης Νοεμβρίου 1999 *

1. Στο πλαίσιο της αρμοδιότητας που του απονέμει το άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 238 ΕΚ), το Δικαστήριο επελήφθη αγωγής που άσκησε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητώντας να υποχρεωθεί η εταιρία Van Balkom Non-Ferro Scheiding BV (στο εξής: Balkom), με την οποία η Επιτροπή είχε συνάψει σύμβαση, να της αποδώσει το επιπλέον εισπραχθέν ποσό και να της καταβάλει, για το οφειλόμενο ποσό, τόκους.

2. Η εν λόγω σύμβαση εντάσσεται στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΟΚ) 3640/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για την προαγωγή, μέσω χρηματοδοτικής ενίσχυσης, σχεδίων επίδειξης και προτύπων βιομηχανικών σχεδίων στον ενεργειακό τομέα [1]. Τη σύμβαση είχε συνάψει η Επιτροπή στις 4 Δεκεμβρίου 1990 με τρεις εταιρίες για την εκ μέρους αυτών πραγματοποίηση, με χρηματοδοτική ενίσχυση χορηγούμενη από την Επιτροπή, σχεδίου που απέβλεπε στην παραγωγή ενέργειας από πολτοποιημένα απορρίμματα αυτοκινήτων.

3. Οι εταιρίες αυτές είναι:

— η Balkom, της οποίας η έδρα είναι στο Oss (Κάτω Χώρες),

— η Van Balkom Seeliger GmbH (στο εξής: VBS), με έδρα τη Χαϊδελβέργη (Γερμανία),

αμφότερες εκπροσωπούμενες κατά την υπογραφή της συμβάσεως από τον διευθυντή τους Antoon van Balkom,

και

— η Deutsche Filterbau GmbH (στο εξής: DF), με έδρα το Ντύσελντορφ (Γερμανία).

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

1 — ΕΕ L 350, σ. 29.

4. Κατά τη σύμβαση, οι τρεις εταιρίες δεσμεύονται έναντι της Κοινότητας ως εις ολόκληρον οφειλέτες. Η χρηματοδοτική συνδρομή της Κοινότητας για την πραγματοποίηση του σχεδίου ορίστηκε στο 17 % του πραγματικού κόστους, εκτός ΦΠΑ, εντός ενός ανωτάτου ορίου 987 343 ECU.

5. Το άρθρο 8 της συμβάσεως προβλέπει τη δυνατότητα υπαναχωρήσεως υπέρ της Επιτροπής, στην περίπτωση που οι αντισυμβαλλόμενες επιχειρήσεις δεν θα εκπλήρωναν τις υποχρεώσεις τους, ενώ το άρθρο 9 ορίζει, στο πρώτο εδάφιο αυτού, ότι:

«Η παρούσα σύμβαση μπορεί να καταγγελθεί από κάθε έναν από τους συμβαλλομένους κατόπιν προειδοποιήσεως δύο μηνών, στον βαθμό που το πρόγραμμα εργασίας που προβλέπει το παράρτημα I καθίσταται ανέφικτο λόγω, κυρίως, προβλεπτής τεχνικής ή οικονομικής αποτυχίας ή σημαντικής υπερβάσεως του κόστους του σχεδίου σε σχέση με τις προβλέψεις»

και, το τρίτο εδάφιο αυτού, ότι:

«Αν, κατά τη διάρκεια ελέγχου, προκύψει ότι τα ποσά που κατέβαλε η Επιτροπή είναι υπερβολικά, ο αντισυμβαλλόμενος οφείλει να αποδώσει αμέσως το αδικαιολογήτως καταβληθέν ποσό, πλέον τόκων που οφείλονται από την ημέρα της αποπερατώσεως ή της οριστικής διακοπής των έργων που προβλέπει η σύμβαση».

6. Βάσει του άρθρου 13 της συμβάσεως, αρμοδιότητα για να αποφαίνεται επί όλων των ενδεχομένων διαφορών, μεταξύ των μερών, ως προς το κύρος, την ερμηνεία και την εφαρμογή της συμβάσεως έχει το Δικαστήριο, όμως, βάσει του άρθρου 14, η σύμβαση διέπεται από το γερμανικό δίκαιο. Το παράρτημα I της συμβάσεως περιλαμβάνει πρόγραμμα εργασίας διαρθρωμένο σε πέντε φάσεις: «Τεχνικοοικονομική μελέτη», «Παραγωγή και παράδοση», «Εγκατάσταση», «Επίδειξη» και «Τελική έκθεση και τεκμηρίωση» και προβλέπεται να περατωθεί στις 30 Ιουνίου 1993, οι δε αντισυμβαλλόμενοι της Κοινότητας αναλαμβάνουν την υποχρέωση, βάσει του άρθρου 2, να τηρήσουν την προθεσμία αυτή.

7. Η εκτέλεση της συμβάσεως γνώρισε διάφορες περιπέτειες, οι οποίες οδήγησαν την Επιτροπή να κάνει χρήση, στις 16 Αυγούστου 1994, της ευχέρειας καταγγελίας που αντλούσε από το προαναφερθέν άρθρο 9 και να απαιτήσει, στις 29 Νοεμβρίου 1994, από την Balkom την απόδοση 334 481 ECU, περιλαμβανομένων των τόκων. Προς τούτο εξέδωσε στις 8 Φεβρουαρίου 1995 ένταλμα εισπράξεως.

8. Οι διάφορες αυτές περιπέτειες μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Στις αρχές του 1991, η Επιτροπή κατέβαλε στη VBS, όπως προβλέπει το παράρτημα II της συμβάσεως, ποσό 296 203 ECU, ως προκαταβολή. Στις 21 Αυγούστου 1991, η DF απέστειλε επιστολή στην Επιτροπή για να της ανακοινώσει ότι δεν ήταν πλέον σε θέση να συμμετάσχει στο σχέδιο διότι, κατόπιν των μέτρων που είχαν ληφθεί εντός

του ομίλου εταιριών στον οποίο ανήκε, δεν διέθετε πλέον την άδεια εκμεταλλεύσεως όσον αφορά την τεχνολογία που έπρεπε να τεθεί σε εφαρμογή.

9. Στην επιστολή αυτή, αντίγραφο της οποίας απευθύνθηκε στην VBS, ανακοινώθηκε ότι οι συμβατικές τροποποιήσεις που κατέστησαν αναγκαίες από την αποχώρηση αυτή θα γίνουν μαζί με τη VBS.

10. Στις 26 Αυγούστου 1991, η VBS πληροφόρησε την Επιτροπή για την αποχώρηση της DF και της ανέφερε ότι η τεχνολογία την οποία έπρεπε να προσφέρει η DF ανήκε εφεξής σε άλλη εταιρία του ιδίου ομίλου, την Deutsche Engineering der Voest-Alpine Industrieanlagenbau GmbH Essen (στο εξής: DE), με την οποία η VBS ήλθε σε επαφή, οπότε θεωρούσε τη συνέχιση του σχεδίου απόλυτα εξασφαλισμένη.

11. Με την ίδια αυτή επιστολή, η VBS διαβεβαιώνει ότι έχουν αρχίσει διαπραγματεύσεις με την DF και την άλλη αυτή εταιρία, προς θέσπιση των αναγκαίων συμβατικών διατάξεων, και ότι η Επιτροπή θα τηρηθεί πλήρως ενήμερη για την εξέλιξη των διαπραγματεύσεων.

12. Πάντοτε στην ίδια αυτή επιστολή, η VBS αναφέρει ότι η τήρηση των δικών της υποχρεώσεων ουδόλως τίθεται υπό αμφισβήτηση (Selbstverständlich wird sich an der Einhaltung unserer Verpflichtungen gegenüber der EG-Kommission im Rahmen des Demonstrationsvorhabens nichts ändern) και, ενόψει των διεξαγομένων διαπραγματεύσεων, πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι όλες οι υποχρεώσεις της DF θα αναληφθούν από τον νέο εταίρο.

13. Ωστόσο, η VBS κάνει λόγο για ορισμένες δυσχέρειες που συναντά για τη λήψη της άδειας οικοδομής των εγκαταστάσεων στη Χαϊδελβέργη που προβλέπει η σύμβαση, οι οποίες καθιστούν αδύνατη την τήρηση του προβλεπόμενου προγράμματος εργασιών και προτείνει την τροποποίησή του.

14. Για κάθε ενδεχόμενο, προβαίνει σε διαβήματα προκειμένου να εξασφαλίσει άλλο χώρο, στη Θουριγγία.

15. Στις 7 Οκτωβρίου 1991, η VBS υπέβαλε στην Επιτροπή τις πρώτες εκθέσεις, τεχνική και οικονομική, που προβλέπει η σύμβαση, επανερχόμενη στις δυσχέρειες στις οποίες προσκρούει προς λήψη της αναγκαίας διοικητικής άδειας για τις τεχνικές εγκαταστάσεις. Ενόψει της εκθέσεως αυτής, η Επιτροπή κατέβαλε στη VBS νέα προκαταβολή 39 169 ECU.

16. Στις 29 Οκτωβρίου 1992, η VBS υπέβαλε στην Επιτροπή τη δεύτερη τεχνική και οικονομική έκθεση, πληροφορώντας την συγχρόνως, ότι, αφενός η μητρική εταιρία της DF και της DE απεσύρθησαν από τον τομέα παραγωγής αερίου με υψηλή θερμοκρασία, ότι βρήκε νέον εταίρο, τη Veba-Oel Technologie GmbH, ελπίζει δε ότι η Επιτροπή θα δεχθεί τη συμμετοχή της, και,

αφετέρου, στο σχέδιο πρέπει να επιφερθούν ορισμένες τεχνικές μεταβολές, λόγω χρησιμοποιήσεως διαφορετικής τεχνολογίας.

17. Μερικές εβδομάδες αργότερα, ωστόσο, η VBS έστειλε επιστολή στην Επιτροπή υπογραφόμενη από τον A. van Balkom, για να της ανακοινώσει ότι, για διάφορους λόγους, δεν ήταν πλέον σε θέση να μετάσχει στην πραγματοποίηση του σχεδίου και, κατά συνέπεια, αποσύρεται παραιτούμενη από όλα τα δικαιώματα έναντι της Επιτροπής που μπορούσε να έχει από τη σύμβαση.

18. Αναγγέλλει επίσης ότι θα διαβιβάσει τόσο το σύνολο των εγγράφων όσο και τις αποκτηθείσες γνώσεις στην Balkom για να συνεχίσει το πρόγραμμα και ζητεί τη συμφωνία της Επιτροπής για τα μέτρα αυτά.

19. Με νέα επιστολή στις 16 Φεβρουαρίου 1993, η VBS ζητεί από την Επιτροπή να προβεί στην εκκαθάριση με βάση τη δεύτερη οικονομική έκθεση και την πληροφορεί για τις οικονομικές δυσχέρειες που αντιμετωπίζει η Balkom, οι οποίες καθιστούν αδύνατη την ενδεχόμενη απόδοση του επιπλέον εισπραχθέντος ποσού.

20. Στις 9 Μαρτίου 1993, η Επιτροπή απευθύνει έγγραφο στον A. van Balkom, υπό την ιδιότητά του ως διευθυντή της Balkom προκειμένου, κατόπιν της συζητήσεως στην οποία συμμετείχε στις 3 Μαρτίου, να διευκρινιστεί η κατάσταση ως προς το σχέδιο.

21. Κατ' αυτήν, η κατάσταση είχε ως εξής:

— οι VBS και DF αποσύρονται από το σχέδιο λόγω οικονομικών δυσχερειών,

— η Balkom συνεχίζει το σχέδιο με τους εξής όρους:

— υποβολή μιας τροποποιημένης εκδοχής του τεχνικού παραρτήματος της συμβάσεως,

— λήψη της άδειας για τις εγκαταστάσεις το αργότερο την 31η Δεκεμβρίου 1993,

— μη καταβολή, έως την ημερομηνία αυτή, οποιουδήποτε ποσού εκ μέρους της Επιτροπής.

Τέλος, η Επιτροπή επιφυλάσσεται, αν η ορισθείσα προθεσμία δεν τηρηθεί, να καταγγείλει τη σύμβαση κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9 αυτής.

Αντίγραφο αυτού του εγγράφου απεστάλη στον υπεύθυνο του σχεδίου της VBS.

22. Στις 27 Σεπτεμβρίου 1993, ο A. van Balkom, υπό την ιδιότητα του εκκαθαριστή της VBS, απέστειλε επιστολή στην Επιτροπή για να της γνωστοποιήσει σειρά γεγονότων. Πρόκειται, πρώτον, για τη δικαστική απόφαση με την οποία προβάλλεται άρνηση στη VBS, λόγω της ανεπάρκειας του ενεργητικού της, να υπαχθεί στην πτωχευτική διαδικασία και, δεύτερον, οι σοβαρές δυσχέρειες της Balkom, κατόπιν των δυσχερειών στον όμιλο στον οποίο ανήκει.

23. Σε κατάσταση αφερεγγυότητας, η Balkom οφείλει τη σωτηρία της σε συμφωνία μεταξύ των πιστωτών και της τράπεζάς της, καθώς και σε ένα νέο επενδυτή, ο οποίος τελικά αποσύρεται. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Balkom δεν είναι σε θέση ούτε να συνεχίσει μόνη το σχέδιο ούτε να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως που τη δεσμεύει έναντι της Επιτροπής.

24. Όσον αφορά την υπό εκκαθάριση VBS, διεξάγονται διαπραγματεύσεις προς εξεύρεση αγοραστή. Ο A. van Balkom ελπίζει ωστόσο ότι θα επιτύχει τούτο πριν τη λήξη της προθεσμίας της 31ης Δεκεμβρίου 1993.

25. Στις 8 Οκτωβρίου 1993, η Επιτροπή, με έγγραφο που απηύθυνε στον A. van Balkom, επιβεβαιώνει τον επιτακτικό χαρακτήρα της 31ης Δεκεμβρίου 1993. Στις 20 Ιανουαρίου 1994, η Επιτροπή, με «υπηρεσιακό σημείωμα, το οποίο μπορεί να αποτελέσει βάση συζητήσεως», προτείνει η απόδοση του ποσού που μπορεί να απαιτήσει, με βάση το άρθρο 9 της συμβάσεως, να υπολογιστεί εκκινώντας από τις δαπάνες που πραγματοποίησαν οι αντισυμβαλλόμενοι ύψους 1 127 800 DEM, υπό την προϋπόθεση ότι τα αντίστοιχα δικαιολογητικά είναι διαθέσιμα.

26. Στις 14 Απριλίου 1994, η VBS πληροφόρησε την Επιτροπή ότι υπήρχε αγοραστής ο οποίος ενδιαφέρεται πάρα πολύ για τη συνέχιση του σχεδίου. Με την από 8 Ιουνίου 1994 τηλεομοιοτυπία, η Επιτροπή χορήγησε στη VBS νέα προθεσμία, λήγουσα στις 30 Ιουνίου 1994.

27. Στις 29 Ιουνίου 1994, ο δικηγόρος της VBS ζητεί — πάλι με τηλεομοιοτυπία — από την Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις διεξαγόμενες πάντοτε διαπραγματεύσεις με τον ενδεχόμενο αγοραστή, να μη καταγγείλει τη σύμβαση.

28. Στις 16 Αυγούστου 1994, η Επιτροπή, με έγγραφο που απηύθυνε συγχρόνως στη Balkom και στη VBS, γνωστοποιεί την απόφασή της να καταγγείλει τη σύμβαση και τους ζητεί να προσκομίσουν τα αναγκαία έγγραφα για το οριστικό κλείσιμο των λογαριασμών, άλλως η Balkom οφείλει να επιστρέψει, εντόκως, το σύνολο των χρηματοδοτικών συνδρομών που έχουν καταβληθεί.

29. Στις 17 Οκτωβρίου 1994, ο δικηγόρος της Balkom αναφέρει στην Επιτροπή ότι έχει ήδη στην κατοχή της τα έγγραφα που ζητεί και ότι της τα είχε προσκομίσει η VBS,

με την οποία είχαν πάντοτε αντιμετωπιστεί όλα τα οικονομικά ζητήματα.

30. Στις 29 Νοεμβρίου 1994, η Επιτροπή απέστειλε έγγραφο στη Balkom και στη VBS, αναφέροντας σ' αυτές ότι αρνείται οποιαδήποτε νέα προθεσμία και ότι, με βάση τις δαπάνες που έγιναν δεκτές ύψους 943 662,74 DEM, ήτοι 492 489 ECU, απαιτεί από τους εις ολόκληρον συνοφειλέτες την απόδοση ποσού 251 649 ECU, στο οποίο πρέπει να προστεθούν τόκοι 82 832 ECU, οφειλόμενοι στις 16 Οκτωβρίου 1994, ήτοι σύνολο 334 480 ECU.

31. Στις 8 Φεβρουαρίου 1995, η Επιτροπή εξέδωσε ένταλμα εισπράξεως για το ποσό αυτό, εις βάρος της Balkom και της VBS.

32. Ακολούθησαν τρεις ακόμη ανταλλαγές επιστολών, η πρώτη εκ μέρους της Επιτροπής, στις 30 Μαΐου 1995, με την οποία πρότεινε στην Balkom την τμηματική πληρωμή του χρέους της, η δεύτερη, από τον νομικό σύμβουλο της Balkom, στις 15 Ιουνίου 1995, με την οποία απορρίφθηκε η πρόταση αυτή, και η τρίτη, από τον ίδιο, στις 28 Ιουνίου 1995, με την οποία αμφισβήτησε το κύρος του εντάλματος εισπράξεως που απευθύνθηκε στην Balkom και κατήγγειλε τον μη εύλογο χαρακτήρα καταλογισμού σ' αυτήν της συνολικής αποπληρωμής, ωστόσο όμως, πρότεινε την εξεύρεση συμβιβασμού. Τελικά, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα αγωγή στις 23 Απριλίου 1997.

33. Αυτή η υπόμνηση των γεγονότων που συνέβησαν μεταξύ της υπογραφής της συμβάσεως και της αγωγής που ασκήθηκε ενώπιόν του Δικαστηρίου, όπως αυτά προκύπτουν από τα προσκομισθέντα από τους διαδίκους έγγραφα, μπορεί να φαίνεται λίγο εκτενής, πιστεύω όμως ότι θα αποδειχθεί χρήσιμη όταν θα εκτιμηθεί το βάσιμο των επιχειρημάτων τα οποία αντάλλαξαν οι διάδικοι και τα οποία πρέπει τώρα να εκθέσω.

34. Για την Επιτροπή, αν η αγωγή στρέφεται αποκλειστικά κατά της Balkom, αυτό οφείλεται στο ότι, από τον Μάρτιο του 1993 το αργότερο, η DF και VBS δεν ήσαν πλέον συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση. Εξάλλου, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η αποχώρηση αυτή ήταν έγκυρη, μπορεί να απαιτηθεί από την Balkom, βάσει της εις ολόκληρον υποχρεώσεως που ανέλαβαν οι τρεις αντισυμβαλλόμενοι έναντι της Κοινότητας, το σύνολο του ποσού το οποίο η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει την απόδοση σύμφωνα με το άρθρο 9 της συμβάσεως.

35. Όσον αφορά την καταγγελία της συμβάσεως, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, δεδομένου ότι, ευθύς εξαρχής, είχε συμφωνηθεί ακριβές χρονοδιάγραμμα εκτελέσεως, δεν πρόκειται για σύμβαση αορίστου χρόνου υπό την έννοια του γερμανικού δικαίου, η οποία μπορεί να καταγγελθεί μόνον έναντι όλων των αντισυμβαλλομένων, οπότε η καταγγελία της είναι έγκυρη, μολονότι δεν την κοινοποίησε στην DF, ακόμη και αν υποτεθεί, πράγμα το οποίο δεν συμβαίνει, ότι η τελευταία ήταν ακόμη συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση κατά τον χρόνο της καταγγελίας.

36. Ως προς το βάσιμο της καταγγελίας, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 9, ήτοι η προβλεπόμενη οικονομική αποτυχία, προφανώς συνέτρεχαν το 1994,

λαμβάνοντας υπόψη τις διάφορες περιπέτειες που μνημονεύθηκαν πιο πάνω, ειδικότερα το γεγονός ότι, μετά την αποχώρηση της DF και της VBS, η ίδια η Balkom, αντιμετωπίζουσα σοβαρές οικονομικές δυσχέρειες, δεν ήταν προφανώς σε θέση να εκτελέσει προσηκόντως το σχέδιο αυτό.

37. Μολονότι η αποπεράτωσή του προβλεπόταν για τον Ιούνιο του 1993, τούτο είχε οπωσδήποτε αποκλειστεί, ελλείψει αδείας για τις εγκαταστάσεις που ήσαν αναγκαίες για την καλή εκτέλεση του σχεδίου.

38. Όσον αφορά τον ποσό που απαιτεί η Επιτροπή, αυτή εξηγεί ότι αφαιρεί από το σύνολο των πόρων που καταβλήθηκαν στη VBS, με την οποία η Balkom ενέχεται εις ολόκληρον, το ποσό που αντιστοιχεί στο 17 % του κόστους, εκτός ΦΠΑ, των δαπανηθέντων ποσών, όπως αυτά προκύπτουν από την πρώτη οικονομική έκθεση την οποία έχει ελέγξει και εγκρίνει, υπενθυμίζει δε ότι με το από 9 Μαρτίου 1993 έγγραφό της είχε αναφέρει ότι δεν θα κατέβαλλε πλέον τίποτε αν η διοικητική άδεια για τις εγκαταστάσεις δεν είχε ληφθεί το αργότερο έως την 31η Δεκεμβρίου 1993.

39. Η Επιτροπή προσθέτει ότι δεν μπορεί, επομένως, να της προσάπτεται ότι δεν είχε λάβει απόφαση σχετικά με τη δεύτερη οικονομική έκθεση. Εξάλλου, προβάλλει ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9, τρίτο εδάφιο, της συμβάσεως, στο οποίο στηρίζεται για να την καταγγείλει, οφείλονται τόκοι από 1ης Ιουλίου 1991, αφού κατ' αυτήν την ημερομηνία αποπερατώθηκε η πρώτη φάση του σχεδίου, η μόνη η οποία όντως πραγματοποιήθηκε.

40. Η Balkom λαμβάνει την ακριβώς αντίθετη θέση ως προς τα διάφορα αυτά επιχειρήματα. Γι' αυτήν, η σύμβαση ουδέποτε καταγγέλθηκε εγκύρως. Συγκεκριμένα, εφόσον πρόκειται για σύμβαση την οποία θεωρεί ως αορίστου χρόνου, η καταγγελία είναι έγκυρη μόνον αν πραγματοποιηθεί έναντι του συνόλου των αντισυμβαλλομένων. Όμως, η Επιτροπή ουδέποτε κοινοποίησε την απόφασή της περί καταγγελίας στην DF, η οποία, αντίθετα προς ό,τι διατείνεται η Επιτροπή, εξακολουθούσε πάντοτε να είναι συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση, την ημέρα της αποφάσεως αυτής.

41. Η Balkom υπενθυμίζει, συναφώς, ότι η αποχώρηση της DF πρέπει να αναλυθεί ως εκχώρηση συμβάσεως η οποία μπορεί να γίνει μόνο με συμφωνία μεταξύ όλων των μερών, συμφωνία η οποία, βάσει του άρθρου 7 της συμβάσεως, απαιτούσε έγγραφο τύπο.

42. Όμως, η Επιτροπή παραλείπει να προσκομίσει ένα τέτοιο έγγραφο, με το οποίο η ίδια, η VBS και η Balkom ρύθμισαν με την DF τις προϋποθέσεις αποχωρήσεώς της και τη μεταβίβαση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών της στους δύο εταίρους της.

43. Αλλά, ακόμα και αν η καταγγελία είχε γίνει σύμφωνα με τους απαιτούμενους τύπους, ουδόλως ήταν δικαιολογημένη διότι, κατά την Balkom, δεν μπορεί να προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι συνέτρεχε περίπτωση προβλεπτής οικονομικής αποτυχίας.

44. Συγκεκριμένα, για να κατανοηθεί η έννοια της οικονομικής αποτυχίας, πρέπει να γίνει αναφορά στο παράρτημα I, Α, σημείο 4, της συμβάσεως που αναφέρεται στους οικονομικούς και τεχνικούς κινδύνους της συμβάσεως και που ορίζει την αποτυχία με βάση ένα πάρα πολύ υψηλό ποσό επενδύσεων σε σχέση με τις προϋποθέσεις που ίσχυαν στην αγορά.

45. Ωστόσο, στο στάδιο στο οποίο είχε φθάσει η εκτέλεση του σχεδίου, τίποτα δεν επέτρεπε τον ισχυρισμό ότι το κόστος των επενδύσεων θα υπερέβαινε τελικά το εν λόγω ποσό. Ασφαλώς, η πραγματοποίηση του σχεδίου προσέκρουε σε δυσχέρειες οι οποίες συνεπάγονταν καθυστερήσεις σε σχέση με το χρονοδιάγραμμα το οποίο αποτελούσε απλώς πρόβλεψη, αλλά αυτό κατά κανένα τρόπο δεν επέτρεπε να συναχθεί μια προβλεπτή οικονομική αποτυχία, κατά την έννοια της συμβάσεως.

46. Προχωρώντας περαιτέρω στην ανάλυσή της, η Balkom υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να επικαλεστεί το άρθρο 9, τρίτο εδάφιο, για να απαιτήσει την απόδοση του επιπλέον εισπραχθέντος ποσού, δεδομένου ότι, αφού οι εργασίες δεν είχαν περατωθεί, δεν ήταν δυνατό να υπολογιστεί το ύψος τού ενδεχομένως επιπλέον εισπραχθέντος ποσού, και διατείνεται ότι ασκεί δικαίωμα επισχέσεως επί ενός μέρους των ποσών τα οποία απαιτεί η Επιτροπή, επειδή η τελευταία δεν έλαβε ακόμα θέση ως προς τη δεύτερη οικονομική έκθεση που της είχε υποβάλει η VBS και αφορά, για την περίοδο από 1ης Ιουλίου 1991 έως 30 Ιουνίου 1992, πρόσθετες δαπάνες, σε σχέση με εκείνες στις οποίες αναφέρεται η πρώτη έκθεση, οι οποίες συνεπάγονται πρόσθετη καταβολή εκ μέρους της Επιτροπής.

47. Για την Balkom, η άρνηση οποιασδήποτε πρόσθετης καταβολής που της κοινοποίησε η Επιτροπή με το από 9 Μαρτίου 1993 έγγραφό της, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απόφαση για τη δεύτερη οικονομική έκθεση που υπέβαλε η VBS.

48. Τέλος, όσον αφορά το σημείο ενάρξεως των τόκων, η Balkom αμφισβητεί την ημερομηνία της 1ης Ιουλίου 1991 αφού, κατά την άποψή της, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι η 30ή Ιουνίου 1991 σηματοδοτεί το τέλος της πρώτης φάσεως στην πραγματοποίηση του σχεδίου η οποία, στην πραγματικότητα, παρατάθηκε κατά πολύ.

Εκτίμηση

49. Πώς μπορεί να αποφανθεί κανείς μεταξύ αυτών των εντελώς αντίθετων θέσεων; Θεωρώ ότι, για να προχωρήσω μεθοδικά στην ανεύρεση της λύσεως, πρέπει να απομονωθούν τα διάφορα προβλήματα. Προς επίλυση του ζητήματος αν η Επιτροπή δικαιούται όντως το ποσό που απαιτεί από την Balkom, θα πρέπει πρωτίστως να εξεταστεί η ισχύς της αποφάσεώς της να καταγγείλει τη σύμβαση. Η ισχύς αυτή εξαρτάται από δύο προϋποθέσεις: Τήρησε η Επιτροπή τους επιβαλλόμενους τύπους για την καταγγελία αυτή; Μπορούσε η Επιτροπή, ενόψει του σταδίου πραγματοποιήσεως του σχεδίου κατά τον χρόνο κατά τον οποίο έλαβε την απόφασή της, να κάνει χρήση της ευχέρειας που της παρέχει το άρθρο 9 της συμβάσεως; Η εκτίμηση που πρέπει να διατυπωθεί ως προς την τήρηση των επιβαλλόμενων τύπων για την καταγγελία εξαρτάται από το ζήτημα αν, αντίθετα προς ό,τι συνέβη, κατά την ομολογία της ίδιας της Επιτροπής, η απόφαση της Επιτροπής θα έπρεπε να είχε κοινο-

ποιηθεί στην DF, παρά το ότι αυτή είχε ανακοινώσει την αποχώρησή της από τη σύμβαση.

50. Εφόσον επιλυθούν τα διάφορα αυτά ζητήματα και νοουμένου ότι καταλήγω στο συμπέρασμα ότι καλώς η Επιτροπή έκανε χρήση της ευχέρειας καταγγελίας που της αναγνωρίζει το άρθρο 9 της συμβάσεως, απομένει να εξεταστεί αν η Επιτροπή υπολόγισε σωστά το προς ανάκτηση ποσό, τόσο ως προς το κεφάλαιο, όσο και ως προς τους τόκους.

Ως προς την ισχύ της καταγγελίας της συμβάσεως

51. Αρχίζω με την εξέταση του ζητήματος αν η Επιτροπή, όταν κατήγγειλε τη σύμβαση με το από 16 Αυγούστου 1994 έγγραφό της, τήρησε τη σύμβαση, ή το γερμανικό δίκαιο, εφόσον το τελευταίο έχει εφαρμογή ελλείψει διαφορετικής διατάξεως που να περιλαμβάνεται στη σύμβαση. Κανείς δεν αμφισβητεί ότι το έγγραφο αυτό απευθύνθηκε στη VBS και την Balkom, όχι όμως στην DF. Έπρεπε το εν λόγω έγγραφο να απευθυνθεί και στην DF;

52. Ασφαλώς όχι, αν πρέπει να θεωρηθεί ως αποδεδειγμένο ότι, κατά την ημερομηνία αυτή, από τους τρεις αρχικούς αντισυμβαλλόμενους της Επιτροπής, απέμενε μόνον ο ένας, η Balkom, έστω και αν η καταγγελία κοινοποιήθηκε επίσης στη VBS. Μπορεί να θεωρηθεί ότι κατά την εν λόγω ημερομηνία η DF δεν είχε πλέον καμία συμβατική σχέση με την Επιτροπή; Καθόσον με αφορά, τείνω να απαντήσω καταφατικά ενόψει των περιπετειών οι οποίες μνημονεύθηκαν πιο πάνω.

53. Είναι αληθές ότι η επιστολή με την οποία η DF ανακοίνωσε την αποχώρησή της στην Επιτροπή, λόγω του εντελώς μονομερούς χαρακτήρα της, δεν μπορούσε αφεαυτής να έχει ως αποτέλεσμα τη λύση των συμβατικών σχέσεων που είχαν συναφθεί στις 4 Δεκεμβρίου 1990 και πρέπει να αναλυθεί ως δήλωση προθέσεως, πρόταση αποχωρήσεως και παραίτηση από τα δικαιώματα που παρέχει η σύμβαση. Η πρόταση αυτή έγινε δεκτή από τα άλλα συμβαλλόμενα στη σύμβαση μέρη;

54. Θεωρώ ότι κακώς η Balkom αμφισβητεί τούτο σήμερα. Για τη συναίνεση της Επιτροπής δεν υπάρχει καμία αμφιβολία, μολονότι μπορεί κανείς να εκφράσει την έκπληξή του πώς η Επιτροπή συμβιβάστηκε τόσο εύκολα με την αποσκίρτηση ενός εταίρου, κατόχου μιας τεχνολογίας που θα εφαρμοζόταν για το σχέδιο. Η συναίνεση της VBS μπορεί, νομίζω, να συναχθεί από την επιστολή της προς την Επιτροπή στις 26 Αυγούστου 1991.

55. Βεβαιώς, στην επιστολή αυτή η VBS κάνει λόγο για συνομιλίες προκειμένου να ρυθμιστούν τα σχετικά με τη σύμβαση προβλήματα τα οποία είχαν σχέση με την εμπλοκή της DE στο σχέδιο, πράγμα που σημαίνει ότι τα προβλήματα αυτά δεν είχαν ρυθμιστεί κατά την ημερομηνία αυτή· πρέπει όμως να παρατηρηθεί ότι η VBS δεν έθεσε ποτέ όρους για την αποχώρηση της DF· αντιθέτως, θεωρεί την αποχώρηση αυτή ως δεδομένη, ενώ μπορούσε να διατυπώσει επιφυλάξεις και να εξαρτήσει τη συναίνεσή της στην αποχώρηση αυτή από την ικανοποίηση ορισμένων απαιτήσεων.

56. Όσον αφορά την Balkom, είναι αληθές ότι δεν είναι δυνατό να βρεθεί στον φάκελο έγγραφο σύγχρονο της αποχωρήσεως της DF, από το οποίο να προκύπτει με βεβαιότητα ότι συμφωνούσε με την εν λόγω αποχώρηση.

57. Ασφαλώς, θα μπορούσε δικαίως να θεωρηθεί ότι αν η Balkom είχε αντιρρήσεις στην αποχώρηση αυτή — αποχώρηση που αποκλείεται να την αγνοούσε λόγω του ότι επικεφαλής αυτής ήταν ο A. van Balkom — θα τις είχε εκφράσει. Αλλά, δεν είναι καθόλου αναγκαίο να μπούμε σε μια τέτοια συλλογιστική, όπου θα υπερίσχυε η ενότητα διευθύνσεως σε σχέση με την ύπαρξη δύο διακεκριμένων νομικών προσώπων, αφού έχουμε στη διάθεσή μας το από 9 Μαρτίου 1993 — σαφέστατο — έγγραφο της Επιτροπής προς την Balkom, στο οποίο η αποχώρηση της DF, όπως εξάλλου και εκείνη της VBS, παρουσιάζεται ως δεδομένη, έγγραφο το οποίο αποτελούσε συνέχεια των συζητήσεων στις οποίες συμμετείχε ο A. van Balkom, εξ ονόματος της Balkom, και το οποίο δεν προκάλεσε καμία αρνητική αντίδραση εκ μέρους της τελευταίας.

58. Μπορεί όμως να υποτεθεί ότι κατά την εποχή αυτή, κατά την οποία η πραγματοποίηση του σχεδίου φαινόταν ότι κινδύνευε, η Balkom θα αντιδρούσε έντονα σε ένα έγγραφο στο οποίο γινόταν λόγος για τη συναίνεσή της σχετικά με την αποχώρηση των δύο εταίρων, αν η συναίνεση αυτή δεν είχε δοθεί.

59. Επομένως, πιστεύω ότι από τις διάφορες επιστολές τις οποίες μόλις προηγουμένως μνημόνευσα, και λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 157 του Bürgerliches Gesetzbuch (γερμανικού αστικού κώδικα, στο εξής: BGB), κατά το οποίο οι συμβάσεις ερμηνεύονται όπως απαιτεί η καλή πίστη, μπορεί να συναχθεί ότι το αργότερο τον Μάρτιο του 1993 όλα τα μέρη θεωρούσαν ως δεδομένη την αποχώρηση της DF, και θα αποτελούσε αδικαιολόγητη τυπολατρεία το να θεωρηθεί ότι μια τέτοια συναίνεση έπρεπε να λάβει τη μορφή ενιαίου εγγράφου, υπογραφόμενου από όλα τα μέρη.

60. Αλλά ακόμη και αν υποτεθεί ότι, όπως ισχυρίζεται η Balkom επικαλούμενη τη γερμανική νομική θεωρία, οι προϋποθέσεις αποχωρήσεως της DF είναι, ενόψει της φύσεως της συμβάσεως, αμφισβητήσιμες, δεν νομίζω ότι από τη μη κοινοποίηση στην DF της αποφάσεως καταγγελίας της Επιτροπής μπορεί να συναχθεί ότι η καταγγελία αυτή δεν είχε έννομο αποτέλεσμα έναντι της Balkom.

61. Πράγματι, για να μπορεί η Balkom να επικαλείται τη μη τήρηση ενός τύπου, θα πρέπει ακόμη να μπορεί να κάνει λόγο για προσβολή των δικαιωμάτων και συμφερόντων της. Η μόνη όμως που θα μπορούσε να επικαλεστεί μια τέτοια προσβολή, νοουμένου ότι θα τεθεί υπό αμφισβήτηση η κανονικότητα της αποχωρήσεώς της και ενόψει των εις ολόκληρον υποχρεώσεων που προβλέπει η σύμβαση, θα ήταν η DF.

62. Προκύπτει ωστόσο ότι η DF αναφέρεται σαφέστατα στην αδυναμία στην οποία βρισκόταν να συνεχίσει τη συμβατική σχέση και, ως εκ τούτου, δεν απαιτούσε από την Επιτροπή να αντιμετωπίζεται ως αντισυμβαλλόμενος στη σύμβαση του 1990, οπότε δεν είχε ασφαλώς δικαίωμα να προ-

σάπτει στην Επιτροπή ότι δεν της είχε κοινοποιήσει την καταγγελία.

63. Επομένως, ενόψει των εξελίξεων που γνώρισε η συμβατική σχέση μεταξύ 1990 και 1994, θεωρώ ότι η Επιτροπή προσηκόντως προέβη στην καταγγελία από τυπική άποψη.

66. Εξάλλου, παρόμοια ερμηνεία θα ήταν ασυμβίβαστη προς το άρθρο αυτό, το οποίο παρέχει σε κάθε συμβαλλόμενο μέρος την ευχέρεια καταγγελίας «όταν το πρόγραμμα εργασίας που προβλέπεται στο παράρτημα Ι καθίσταται ανέφικτο, ιδίως, λόγω τεχνικής ή οικονομικής αποτυχίας ή σε περίπτωση υπερβάσεως του προβλεπόμενου κόστους που θεωρείται πάρα πολύ υψηλό». Ως εκ τούτου, δεν μπορεί το ανέφικτο του προγράμματος να περιοριστεί μόνο στην υπέρβαση του προβλεπόμενου κόστους, όπως επιθυμεί η Balkom.

Ως προς την αιτιολογία της καταγγελίας της συμβάσεως

64. Η καταγγελία αυτή ήταν ωστόσο δικαιολογημένη; Πιστεύω, και στην περίπτωση αυτή, ότι οι αντιρρήσεις της Balkom έχουν λίγη βαρύτητα. Η Balkom ισχυρίζεται ότι η έννοια της οικονομικής αποτυχίας του άρθρου 9 της συμβάσεως πρέπει να νοηθεί σε σχέση με το παράρτημα της συμβάσεως περί των τεχνικών και οικονομικών κινδύνων.

65. Αποδεικνύεται, ωστόσο, ότι η εν λόγω διάταξη, το σημείο 4.1 του παραρτήματος Ι, είναι ουσιωδώς περιγραφική. Κάνει λόγο για το ύψος των επενδύσεων που προϋποθέτει η πραγματοποίηση του σχεδίου και εκθέτει το όριο της οικονομικής δεσμεύσεως που αναλαμβάνουν οι τρεις συμβαλλόμενες με την Επιτροπή επιχειρήσεις. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παρέχει τον ορισμό της προβλεπτής οικονομικής αποτυχίας, κατά την έννοια του άρθρου 9 της συμβάσεως.

67. Εν συνεχεία, αφού παραμεριστεί η αντίρρηση αυτή της εναγομένης, νομίζω ότι ουδόλως χρειάζεται εκτεταμένη εξήγηση κατά πόσον μπορεί κανείς νομίμως να θεωρήσει, αντίθετα προς τα επιχειρήματα της Balkom που, νομίζω, ελάχιστα λαμβάνουν υπόψη την καλή πίστη, ότι βρισκόμαστε ενώπιον προβλεπτής οικονομικής αποτυχίας όταν ένα σχέδιο το οποίο έπρεπε να αποπερατωθεί το 1993 βρίσκεται πάντοτε, κατά το 1994, σε ελάχιστα προχωρημένα στάδιο, ότι από τις τρεις συνεργαζόμενες αρχικά επιχειρήσεις παραμένει μόνο μία η οποία, παρά τις προσπάθειές της, δεν κατόρθωσε να εξεύρει νέους εταίρους και η ίδια κάνει λόγο για την αδυναμία στην οποία βρίσκεται να προσφέρει τις αναγκαίες χρηματοδοτήσεις για τη συνέχιση του σχεδίου και ότι, επιπροσθέτως, η διοικητική άδεια, από την οποία εξαρτάται το πέρασμα στη δεύτερη φάση, δεν έχει ληφθεί ακόμη, παρά την κινηθείσα δικαστική διαδικασία.

68. Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς περισσότερο παταγώδη αποτυχία. Το πολύ, θα ήταν δυνατό, για μία ακόμα φορά, να

εκπλαγεί κανείς επειδή η Επιτροπή δεν κατήγγειλε νωρίτερα τη σύμβαση ή δεν έκανε χρήση νωρίτερα της ευχέρειας υπαναχωρήσεως, με συνέπειες πολύ σοβαρότερες για τους αντισυμβαλλόμενους της, ευχέρεια που είχε βάσει του άρθρου 8 της συμβάσεως, ή, τουλάχιστον, δεν διαπίστωσε νωρίτερα την εξασφαλισμένη αυτή αποτυχία, αλλά, αντιθέτως, παρέτεινε τις προθεσμίες τις οποίες η ίδια είχε χαρακτηρίσει προηγουμένως ως επιτακτικές.

69. Εν πάση περιπτώσει, θεωρώ ότι, από τη στιγμή που έγινε, η καταγγελία της συμβάσεως εκ μέρους της Επιτροπής ήταν πλήρως δικαιολογημένη βάσει των διατάξεων της συμβάσεως.

Ως προς το απαιτούμενο προς απόδοση ποσό

70. Νομιμοποιείται η Επιτροπή, ως εκ τούτου, να απαιτήσει την απόδοση του επιπλέον εισπραχθέντος ποσού που καθορίζει, αφού στο μεταξύ το ευρώ αντικατέστησε το ECU, σε 251 640 ευρώ; Η Επιτροπή κατέληξε στο εν λόγω ποσό αφού δεν δέχθηκε ως δαπάνες πραγματοποιηθείσες από τους αντισυμβαλλομένους της, που παρέχουν δικαίωμα στη χρηματοδοτική συνδρομή, παρά μόνον εκείνες που δέχθηκε με την έγκριση της πρώτης οικονομικής εκθέσεως.

71. Μετά την πρώτη συνεδρίαση, μου φάνηκε ότι ήταν δυνατό για τους διαδίκους να καταλήξουν σε συμφωνία επί του ζητήματος αν ορισμένες από τις δαπάνες που καταγράφονται στη δεύτερη οικονομική έκθεση, την οποία απέστειλε η VBS στην Επιτροπή το 1992, έπρεπε να ληφθούν υπόψη, οπότε το ποσό που απαιτεί η Επιτροπή έπρεπε να μειωθεί.

72. Πράγματι, δεν προέκυπτε από τον φάκελο ότι η Επιτροπή έλαβε σαφώς θέση επί της δεύτερης οικονομικής εκθέσεως. Με το υπόμνημα απαντήσεως, η Επιτροπή εξήγησε ότι είχε αποφανθεί επί της εκθέσεως αυτής (den 2. Finanzbericht beschieden) τάσσοντας στην εναγομένη, με το από 9 Μαρτίου 1993 έγγραφο, προθεσμία έως τις 31 Δεκεμβρίου 1993 για τη λήψη της διοικητικής άδειας και πληροφορώντας την ότι δεν θα προέβαινε πλέον σε καμία καταβολή έως την ημερομηνία αυτή. Όμως, ένα πράγμα είναι η αναστολή των πληρωμών και άλλο ο ισχυρισμός ότι δεν οφείλεται πλέον τίποτε.

73. Εξάλλου, με το από 20 Ιανουαρίου 1994 ανεπίσημο σημείωμα σχεδίαζε να αναγνωρίσει τη φάση «Τεχνικοοικονομική μελέτη» μέχρι ποσού 1 127 800 DEM υπό τον όρο ότι υπήρχαν τα αντίστοιχα δικαιολογητικά (falls entsprechende Nachweise vorliegen).

74. Κατά τη δεύτερη συνεδρίαση, η Επιτροπή διευκρίνισε ωστόσο ότι καμία από τις δαπάνες που αναφέρονται στη δεύτερη οικονομική έκθεση δεν μπορούσε να αναγνωριστεί, αυτό δε για τους εξής λόγους.

75. Πρώτον, η Επιτροπή προβάλλει ότι, εφόσον η δεύτερη αυτή έκθεση ανέφερε — πράγμα που ωστόσο δεν συμβαίνει — τις δαπάνες που αφορούσαν τη δεύτερη φάση του προγράμματος, με τίτλο «Παραγωγή και παράδοση», τέτοιες εργασίες δεν μπορούσαν να αρχίσουν παρά μόνο με ανάληψη του κινδύνου από την εναγομένη διότι σύμφωνα με το σημείο 2.2 του παραρτήματος Ι της συμβάσεως, η φάση αυτή μπορούσε να αρχίσει μόνο μετά το πέρας της διαδικασίας που αφορούσε την αίτηση άδειας για την εν λόγω οικοδομή. Όμως, από τη δεύτερη τεχνική έκθεση προέκυπτε ρητά ότι η διαδικασία αυτή είχε ανακοπεί.

76. Δεύτερον, η Επιτροπή πληροφόρησε το Δικαστήριο κατά τη δεύτερη συνεδρίαση ότι, αντίθετα προς τη υποχρέωση που προέβλεπε το άρθρο 4, σημείο 4.3.2 της συμβάσεως, κανένα δικαιολογητικό δεν επισυνάφθηκε στη δεύτερη οικονομική έκθεση και ότι τα δικαιολογητικά αυτά δεν απεστάλησαν μεταγενέστερα, μολονότι η Επιτροπή, με το από 16 Αυγούστου 1994 έγγραφο καταγγελίας, ανέφερε ότι επιθυμούσε να λάβει τα δικαιολογητικά τα οποία αντιστοιχούσαν στις δαπάνες που μπορούσαν να αναγνωριστούν [The Commission (...) would like to receive the corresponding statements].

77. Τέλος, στην από 17 Οκτωβρίου 1994 επιστολή, που περιλαμβάνεται στο παράρτημα 7 της αγωγής, ο δικηγόρος της Balkom ανέφερε στην Επιτροπή τα εξής:

«Ο πελάτης μου εκκινεί πάντοτε από την ιδέα ότι στο παρελθόν είχατε λάβει πλήρεις οικονομικές καταστάσεις (full financial statements) εκ μέρους της Van Balkom Seeliger.

(...)

Βεβαίως, ο πελάτης μου θα επιθυμούσε να σας συνδράμει όπως επίσης το εύχεστε και να σας παράσχει τα αιτούμενα λογιστικά έγγραφα. Όμως, για τους λόγους που σας έχουν εξηγηθεί, αντιλαμβάνεστε ότι αυτό εμφανίζει σημαντικά προβλήματα για τον πελάτη μου, αφού ο ίδιος ουδέποτε είχε στην κατοχή του τα έγγραφα αυτά» [2].

78. Αφού κατά τη συνεδρίαση της 21ης Οκτωβρίου 1999 η εναγομένη δεν απέδειξε ότι τα εν λόγω έγγραφα είχαν διαβιβαστεί και περιορίστηκε στο να αρνηθεί ότι της είχαν ζητηθεί, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να αποφανθεί προσηκόντως σχετικά με τις δαπάνες οι οποίες πραγματοποιήθηκαν μετά την πρώτη οικονομική έκθεση.

79. Πράγματι, είναι σαφές ότι η Επιτροπή, δημόσιος υπόλογος, δεν μπορεί να προβαίνει σε δαπάνες χωρίς να διαθέτει τα δικαιολογητικά τα οποία μπορούν να προσκομίζονται στις ελεγκτικές αρχές και ειδικότερα στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

2 — Ελεύθερη μετάφραση.

80. Η Balkom είναι εκείνη που διατείνεται ότι δικαιούται ορισμένο ποσό, που αντιστοιχεί σε ένα ποσοστό, καθοριζόμενο με τη σύμβαση, των δαπανών οι οποίες πραγματοποιήθηκαν προς εκτέλεση της συμβάσεως αυτής και, επομένως, αυτή πρέπει να αποδείξει το υποστατό των δαπανών της.

81. Αυτό το βάρος αποδείξεως βαίνει προφανώς πέραν της απλής υποβολής μιας οικονομικής εκθέσεως και περιλαμβάνει την προσκόμιση λογιστικών εγγράφων βάσει των οποίων καταρτίστηκε η έκθεση.

82. Εφόσον κατά τις συζητήσεις προέκυψε ότι είναι μάταιο να αναμένεται η προσκόμιση των εγγράφων αυτών, δεν συντρέχει λόγος να προσφερθεί στην εναγομένη η ύστατη ευκαιρία να αποδείξει το βάσιμο των αξιώσεών της ως προς τα ποσά που της οφείλονται ακόμη και τα οποία έπρεπε να αφαιρεθούν από το ποσό που απαιτεί η Επιτροπή.

83. Κατά συνέπεια, δεν μπορώ παρά να προτείνω να γίνει δεκτό, για τον καθορισμό του ύψους του κεφαλαίου που οφείλει η Balkom, το ποσό των 251 649 ευρώ, το οποίο απαιτεί η Επιτροπή.

84. Η λύση αυτή καθιστά περιττή οποιαδήποτε συζήτηση ως προς το ενδεχόμενο δικαίωμα επισχέσεως που μπορούσε να επικαλεστεί η Balkom.

Ως προς την ημερομηνία από της οποίας οφείλονται τόκοι

85. Οι δύο διάδικοι διαφωνούν επίσης ως προς την ημερομηνία από της οποίας οι τόκοι πρέπει να αρχίσουν να τρέχουν.

86. Κατά την Επιτροπή, η ημερομηνία αυτή απορρέει από το άρθρο 9, τρίτο εδάφιο, της συμβάσεως, κατά το οποίο:

«Αν, κατά τη διάρκεια ελέγχου, προκύψει ότι τα ποσά που κατέβαλε η Επιτροπή είναι υπερβολικά, ο αντισυμβαλλόμενος οφείλει να αποδώσει αμέσως το αδικαιολογήτως καταβληθέν ποσό, πλέον τόκων που οφείλονται από την ημέρα της αποπερατώσεως ή της οριστικής διακοπής των έργων που προβλέπει η σύμβαση.»

87. Κατά την Επιτροπή, η Balkom περάτωσε την πρώτη φάση του σχεδίου, όπως αυτή προβλεπόταν στη σύμβαση, στις 30 Ιουνίου 1991. Κατά συνέπεια, οι τόκοι θα έπρεπε να υπολογίζονται από την ημερομηνία αυτή, δηλαδή την 1η Ιουλίου 1991.

88. Η Balkom ισχυρίζεται ότι η πρώτη φάση του σχεδίου, η τεχνικοοικονομική μελέτη, κατά κανένα τρόπο δεν είχε

περατωθεί στις 30 Ιουνίου 1991. Και σήμερα ακόμη, η Balkom δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει σε ποια ημερομηνία περατώθηκε η φάση της τεχνικοοικονομικής μελέτης. Εν πάση περιπτώσει, η VBS πληροφόρησε την Επιτροπή με την από 29 Οκτωβρίου 1992 επιστολή ότι η περάτωση της φάσεως αυτής προβλεπόταν για τις 30 Σεπτεμβρίου 1993.

89. Προσωπικά, θεωρώ ότι μπορεί να γίνει δεκτό ότι η φράση «λήξη των εργασιών» (Beendigung), κατ' αντίθεση προς την «αποπεράτωση» (Abschluß), αναφέρεται στη στιγμή κατά την οποία οι εργασίες έχουν πράγματι παύσει, χωρίς το σχέδιο να έχει αποπερατωθεί. Η Επιτροπή είχε δίκαιο να προσπαθήσει να προσδιορίσει αυτή τη στιγμή, είναι όμως δυνατό να τοποθετείται σε ημερομηνία μεταγενέστερη της 30ής Ιουνίου 1991. Αφού όμως η ίδια η Balkom αναγνωρίζει ότι η ημερομηνία αυτή σε καμία περίπτωση δεν είναι μεταγενέστερη της 30ής Σεπτεμβρίου 1993, προτείνω στο Δικαστήριο να δεχθεί αυτή την ημερομηνία.

Υπάρχει ασφαλώς εναλλακτική λύση, η οποία συνίσταται στην εφαρμογή του άρθρου 284 του BGB. Κατά τη διάταξη αυτή, οι τόκοι υπολογίζονται από τη στιγμή κατά την οποία ο οφειλέτης οχλήθηκε να πληρώσει. Όμως, το ένταλμα εισπράξεως, που εξέδωσε η Επιτροπή στις 8 Φεβρουαρίου 1995, όριζε στην Balkom την ημερομηνία της 30ής Απριλίου 1995 προς εκπλήρωση της υποχρεώσεώς της. Στην περίπτωση αυτή, οι τόκοι οφείλονται από 1ης Μαΐου 1995. Ωστόσο, νομίζω ότι η λύση αυτή πρέπει να παραμεριστεί, εφόσον το σημείο ενάρξεως των τόκων που οφείλονται σε περίπτωση αποδόσεως χρημάτων ρυθμίζεται από το άρθρο 9 της ίδιας της συμβάσεως.

90. Τέλος, προς ολοκλήρωση των προτάσεών μου, προσθέτω ότι, επικαλούμενη μετά την πρώτη συνεδρίαση την παραγραφή, όπως αυτή προβλέπεται στον BGB, η Balkom προέβαλε νέον ισχυρισμό ο οποίος, όπως ισχυρίστηκε η Επιτροπή, πρέπει να απορριφθεί.

Πρόταση

91. Για όλους αυτούς τους λόγους, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί:

«1) Υποχρεώνει τη Van Balkom Non-Ferro Scheiding BV να καταβάλει στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το ποσό των 251 649 ευρώ, πλέον τόκων επί του εν λόγω ποσού από 1ης Οκτωβρίου 1993, που υπολογίζονται

με τα επιτόκια, δημοσιευόμενα την πρώτη εργάσιμη ημέρα κάθε μηνός, που χρησιμοποιεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Νομισματικής Συνεργασίας για τις συναλλαγές του σε ευρώ.

2) Απορρίπτει την αγωγή κατά τα λοιπά.

3) Καταδικάζει τη Van Balkom Non-Ferro Scheiding BV στα δικαστικά έξοδα.»